

Ötlető: HOMI S. SZIKLÓK

Ötletés IDEJE: 1978.

TART.: GYERMEKJÁTÉKOK

3 lap

Földrajzi mutató: SÓLYGUDVARHELY

Szakmutató: XXV₁

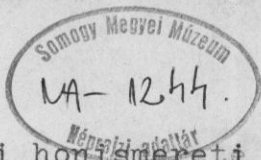
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖZÉS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 3799-es TÉTELE ALÓL

A somogyudvarhelyi honismereti szakkör által készített játékok,
pályázati felhívásra.

Játékok anyaga. A falu népet minél távolabbra megyünk a felszabadulás előtti időben, annál nagyobb szegénység jellemezte. Legnagyobb része a lakosságnak summás volt. Ezért gyermekeik játékát is az egyszerűség és kevés változat jellemzi. Anyaguk ami a házkörül található; fa, kúricaszár, rongy, kendercérna, tojás, krumpli, tök, bab, ^{dió} stb. Ezekből készítették játékaikat. Nagyszüleink ismertetése alapján, ebben az időszakban található anyagokból készítettük el mi is.

A játékokkal 1945.-ig játszottak általában, míg meg nem jelentek a gyárilag készített játékok. Évtizedek szerint elkülöníteni nem lehet, mert apáról fiúra hagyományozódott. Korok szerint is nehéz, mert bával, labdával kicsiny kortól kezdve tizenkét éves korig játszottak a lányok, utána már mentek dolgozni szerződéssel valamelyik uradalomba. Játéokra csak ünnep-nap jutott idő, de azt már a csoportos játékjellemzi. Így voltak a fiuk is.

Játékok ismertetése.

1. Torma puska. Bodza fából készült. Belsejét kitisztították, tormát Fiúk. tettek bele, egy kis darabot és azt lötték ki egy a bodza belsejéhez szabott hosszabb fa segítségével, mely nagyot szólt, durrant. De csak friss torma jó bele.
2. Vízi puska. Bodzafa belsejét kitisztítva, végébe a belső méretnek megfelelő kis darab kilyukasztott fát tettek, tömítették. Másik végébe pedig egy kbccal tömített fát helyeztek, mellyel a vizet felszivatták. Fiúk.
3. Krumlipuska lúdtollal. Lúdtoll üreges részéből egy darabot levágtak Fiúk. krumliba belenyomták és egy vékony tollba illeszthető fa segítségével kilőtték.
4. Diópörgettyű. Dióból, burgonyával készült. Dió két oldalát belse- Fiúk. jét kitisztítva átfurták egymással szemben, majd oldalt is kifurták és egy fára ^évékony madzagot erősítettek, melyet a dión át dugtak, végére krumlit tettek az oldalán kihuzott madzaggal megpörgették.
5. Fapörgettyű. Egy darabka lapos fát két helyen középen kifurtak és Fiúk. vékony madzagot fűztek át rajta és megpörgették.
6. Csiga ostorral. Fából faragták a csigát és megpörgetve ostorral Fiúk. hajtották.

7. Blincke. Két végén kihegyezett darab fa, melyet bottal
Fiúk. egyik végére ráütve hajtottak tovább.
8. Füzfasíp. Füzfakéregből készült, mely ütögetéssel jött le a
Fiúk. fáról.
9. Vályú kukoricaszárból.
Fiúk.
10. Tehenek igával. Kukoricaszárból.
Fiúk.
11. Tehénfogat boronával. Kukoricaszárból és fából.
Fiúk.
12. Tehénfogat szekérrel. Kukoricaszár és fa.
Fiúk.
13. Gémeskút. Kukoricaszárból, fából. Fiúk készítették.
Fiúk, lányok játszottak vele.
14. Hegedű vonóval. Kukoricaszárból.
Fiúk, lányok.
15. Rngylabda. Elszakadt belinerkendőből egy gombolyagot készítettek.
Fiúk, lányok. Ezt madzaggal jó keményre betekerték. Majd különböző
színű ruhadarabokat összevarrva ráhuzták és össze-
varrták.
16. Madárka tojásból. Egy tojást kifújtak. Papirból fejét, szárnyat,
Fiúk, lányok. farkat készítettek és a tojásba furt lyukba dugták.
Cérnát kötöttek rá, melynek másik végét az ajtó-
hoz erősítették. Egyik végét meg a lámpához. Ha
az ajtó kinyílt, a madár leereszkedett és a gye-
rekek utána kaptak.
17. Csumacekker. Játékokat belerakták.
Lányok.
18. Pólásbaba. A babák kukoricaszárból, botból és rongyból készültek.
Bölcső kukoricaszárból készült.
19. Legény. Anyaga mint a babáké.
20. Leány. " " "
21. Bakter. " " "
22. Anyós. " " "
23. Menyecske. " " "
24. Vízfordólány. " " " Gémeskútnál a sajtárt teletöltöt-
te vízzel, tetejére tiszta vászonruhát tett megvizezve,
hogy a víz meg ne melegedjen. Majd a aratókhoz sietve
végigkinálta őket.

Ezekkel lányok játszottak. A babát " Csicsijja babája, nincs itthon a papája, bejühet a farkas." mondókával, dallal altatták.

Bakter. Régen a éjjeliórt nevezték így. Jelezte az órákat. Este tíz órakor kezdte: Tíz ütött már az óra, mindenki térjen nyugovóra. Tizenegy órakor: Tizenegyüt ütött az óra, aludjék mindenki, de nem horkolva. Éjfélkor: Tizenkettőt ütött az óra, a bakter is leült nyugovóra. Hajnalban négy órakor: Négyüt ütött az óra, keljetez föl, menjetez az istállóba.

Anyós felkelt, ő etette a disznókat, csinálta a reggelit.

Menyecske is felkelt, ő az istállóba ment segíteni, fejni.

Egy lakásban régen legtöbb helyen két, három család élt együtt. Így a gyermekek körül zajló élet töltötte be legjobban gondolatvilágukat, és öltött testet játkaik legnagyobb részében is.

Voltak még fonott játkaik is a gyermekeknek, szalmából gyürű, lánc. Csak friss szalma alkalmas a készítésükre.

25. Csujtból békaszék. Jelenleg készült. Akkora, hogy egy béka rá tud ülni.
26. Agyaggolyók. Kemencében kenyérsütéskor kiégették és színezték.
27. Csúzli . Ma is készítik.
28. Fakapa. Felnőtteket utánózva játszottak vele.

Játékok elkészítésénél legfőbb tanácsadók voltak: Mester Ferenc, 65 éves, ö. Győri Mihályné 60 éves somogyudvarhelyi lakosok.

Somogyudvarhely, 1978. március 31.

Gizmadia Lajosné
honismereti szakkör vezető

